

Refleksyjny nauczyciel

■ Elżbieta Jaszczyszyn

W maju 2006 r. odbyła się w Białymstoku IV Miejska Konferencja Naukowa pt. *Refleksyjny nauczyciel. Ja – Dziecko – Środowisko lokalne*. Jest to wydarzenie trwale już wpisane w kalendarz edukacyjny naszego miasta. Patronat nad nią sprawował Prezydent Miasta. Głównym organizatorem był Podlaski Oddział Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego (OMEP). Instytucjami wspierającymi były: Wydział Edukacji i Sportu oraz Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Zarząd Oddziału ZNP – Sekcja Wychowania Przedszkolnego w Białymstoku, Uniwersytet w Białymstoku – Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, Przedszkole Samorządowe nr 31, Żłobek Miejski nr 1 Integracyjny, Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego.

Występ grupy teatralnej i tanecznej z Przedszkola Samorządowego nr 47 „Z Uśmiechem” w Białymstoku, prowadzonej przez mgr Alinę Kippnich, był wstępem artystycznym do całodziennych rozważań dotyczących nauczyciela jako osoby refleksyjnej i działającej w środowisku lokalnym.

Konferencję rozpoczął wykład mgr Ludmiły Panasewicz poświęcony nauczycielowi jako osobie. Za punkt wyjścia do rozważań posłużył tekst wiersza R. Kapuścińskiego*, który skłonił referentkę i słuchaczy do zadania sobie wielu pytań. Pierwsza grupa pytań dotyczyła osobowej natury człowieka i jego

kontaktów z innymi ludźmi: 1) Ile w osobowej naturze człowieka jest nam dane w formie gotowej? 2) Czy można i trzeba ćwiczyć w sobie umiejętność postrzegania innych jako osób, a nie rzeczy? 3) Czy najpierw powinniśmy szukać człowieczeństwa w sobie, czy w innych? 4) Na ile nasze czasy są trudne do spotkania z samym sobą? 5) Gdzie i w jaki sposób można siebie spotkać i czy warto? 6) Jaką cenę trzeba zapłacić za to spotkanie? 7) Co zyskuję z tego spotkania?

Druga grupa pytań dotyczyła już ściśle nauczyciela jako osoby: 1) Jaki jest związek między osobowym „ja” nauczyciela a poziomem relacji z dzieckiem? 2) Gdzie są punkty graniczne do naruszenia relacji wzajemnego szacunku i zaufania, która jest podstawą skutecznej opieki i wychowania? 3) Jak się ma szacunek do samego siebie z szacunkiem do powierzonego mi dziecka, jego rodziców, opiekunów i innych ludzi?

Pytania te nabierają szczególnej wagi dla nauczyciela. To właśnie nauczyciel powinien być pierwszym, który je sobie zada. Ma on przecież duży wpływ na osobowość swoich uczniów, nierzadko decydujący.

Dr Joanna Wieczorek-Łada (naczelnik Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Białymstoku) zapoznała uczestników z organizacją pomocy dziecku i rodzinie na przykładzie żłobków miejskich w Białymstoku. Na terenie miasta istnieje pięć żłobków miejskich i dwie filie. Łącznie

* R. Kapuściński, *Notes*, Warszawa 1988, Czytelnik.

oferują 430 miejsc statutowych w 17 grupach żłobkowych. Placówki działają w formie zakładów budżetowych na podstawie przepisów ustawy z 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej, ustawy z 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych oraz ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Zadaniem statutowym żłobków jest sprawowanie opieki zdrowotnej i wychowawczej nad dziećmi w wieku od trzech miesięcy do trzech lat. W ostatnich latach wprowadzono w placówkach wiele zmian organizacyjnych i funkcjonalnych, których podstawą stał się pomysł zorganizowania specjalistycznej pomocy rodzinom przez zapewnienie opieki nad małymi dziećmi, w tym również nad dziećmi wymagającymi szczególnie troski ze względu na deficyty w rozwoju psychoruchowym.

Dr Jolanta Andrzejewska (UMCS Lublin) podjęła zagadnienie *Konflikty w relacjach rodzice – nauczyciel*. Zaakcentowała w swoim wystąpieniu, że sytuacje konflikto- we między rodzicami i nauczycielami są wpisane w całość relacji interpersonalnych. Chodzi jednak o to, aby oba środowiska miały zdolność twórczego ich rozwiązywania.

Mgr Elżbieta Hałaburda (Uniwersytet w Białymstoku) omówiła pracę w grupie jako dobre rozwiązanie praktyczne dla współ-

czesnego nauczyciela. Pomimo trudności organizacyjnych, trudności w ocenie grupy oraz dużego wysiłku, by wdrożyć dzieci do takiej formy zajęć, zachęcała do podejmowania pracy w grupach, bowiem ta umiejętność będzie świetną podstawą przygotowania dzieci do nauki szkolnej i życia w społeczeństwie.

Mgr Joanna Lisowska – (referent Wydziału Prewencji KWP w Białymstoku) przedstawiła temat *Internet – szansa czy zagrożenie rozwoju dzieci i młodzieży?* Rozważania na ten temat z punktu widzenia praktyki policyjnej skłaniały do refleksji i gorącej dyskusji.

Dr Jolanta Szada-Borzyszkowska (Uniwersytet w Białymstoku) problematykę refleksji nad nauczycielskimi działaniami poszerzyła o teoretyczne podstawy procesu kształtowania elementarnych umiejętności i nawyków u dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym szkolnym.

Mgr Agnieszka Fiedorczyk i mgr Monika Jegier (Żłobek Miejski nr 1 – żłobek integracyjny) opowiedziały o pracy w grupie wczesnej interwencji. Grupa istnieje od maja 2004 roku. Skupia ona kilkanaścioro dzieci, których rozwój psychoruchowy przebiega nieprawidłowo. Dla nich i ich rodziców organizowane są trzymiesięczne turnusy. Dzieci kwalifikowane są przez lekarza rehabilitacji, który ustala program usprawniania. Uwzględnią on kinezyterapię, zabiegi ciepłne, wodne, masa-

że. Rehabilitacja prowadzona jest codziennie przez tego samego terapeutę. Każde dziecko jest konsultowane przez logopedę, którego zadaniem jest uchwycenie nieprawidłowości w zakresie ssania, gryzienia, żucia, połykania, w celu zapobiegania późniejszym wadom wymowy. W razie potrzeby uczy on rodziców wykonywania masażu jamy ustnej i twarzy. Podczas terapii logopedycznej stosowane są też ćwiczenia ortofoniczne, oddechowe, uwrażliwianie słuchowe. Zajęcia w grupie wczesnej interwencji prowadzi też psycholog. Jego pomoc najczęściej potrzebna jest rodzicom, gdyż w związku z narodzinami dziecka niepełnosprawnego pojawiają się niespotykane dotąd problemy.

Mgr Monika Warpachowska i Katarzyna Kulesza (Żłobek Miejski Nr 1 – żłobek integracyjny) przedstawiły refleksje opiekunki dziecięcej. Praca opiekunki dziecięcej w żłobku wymaga dużego zaangażowania ze strony osób, które zdecydują się na jej podjęcie.

Myślałyśmy, że nasza praca będzie polegała na karmieniu, przewijaniu i usypianiu. Ku naszemu zaskoczeniu okazało się, że akurat czynności higieniczne zajmują najmniej czasu. Z dziećmi coś trzeba było robić, ponieważ między posiłkami i snaniem były chętne i gotowe do zabawy. Zaskoczone byliśmy tym, że tak, jak ze starszymi dziećmi – trzeba pracować całą sobą – ciałem, duchem, głową. Każda nasza niedyspozycja jest przez nie od razu zauważona, każdy uśmiech jest oddany, a każde dobre słowo nagrodzone chęcią współpracy.

Mgr Ewelina Rusicka (Uniwersytet w Białymstoku) omówiła zagadnienie *Twórczy potencjał dziecka w wieku przedszkolnym. Jak wykorzystać tę szansę?* Mgr Helena Puchalska i mgr Katarzyna Sznajder-Grześ (Przedszkole Samorządowe Integracyjne nr 58 im. Jana Wilkowskiego w Białymstoku) zaprezentowały temat *Metoda projektu*

jako radość samodzielnego poznawania. Referentki zaakcentowały, że metoda projektu nie narzuca treści do opanowania przez dzieci ani sytuacji, w których ma zachodzić proces dydaktyczny, nie definiuje celów i standardów merytorycznych. Praca nad projektem stwarza wiele okazji, by można było uwzględnić najważniejsze wymagania merytoryczno-kompensacyjne. Metoda pozwala na wykorzystanie większości umiejętności dzieci, m.in. wypowiedzania się, czytania, słuchania, liczenia, nawet pisanie, a nauczycieli skłania do refleksji nad oferowanymi dzieciom treściami w trakcie codziennej pracy.

Wszyscy uczestnicy konferencji otrzymali biuletyn, w którym oprócz tekstów wystąpienia dodatkowo zamieszczono następujące artykuły: *Kluczowe kompetencje współczesnego nauczyciela* – autorka: dr Agata Jacewicz (Przedszkole Samorządowe nr 48 w Białymstoku), *Wspieranie dziecka w okresie rozwijającej się niezależności wskaźnikiem jakości działań pedagogicznych* – autorka: dr Elżbieta Jaszczyszyn (Uniwersytet w Białymstoku), *Muzyka i ruch w przedszkolu – potrzeba i przyjemność* – autorka: mgr Elżbieta Piórkowska (Przedszkole Samorządowe nr 78 w Białymstoku), *Ważność wiedzy nauczycielek o małych dzieciach i o rzeczach dla tych dzieci ważnych* – autorzy: dr Jacek Zbigniew Górnikiewicz, dr Elżbieta Jaszczyszyn (Uniwersytet w Białymstoku).

Sądzę, że konferencja spełniła zakładane cele. Uświadomiła nauczycielom, że jako osoby zaangażowane prezentują w swojej pracy swoje postawy i przemyślenia.

---

dr ELŻBIETA JASZCZYSZYN
Uniwersytet w Białymstoku, Zakład Pedagogiki
Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej